

Илија ПСАЛТИРОВ

2006 - ГОДИНА НА ПРЕДИЗВИЦИ

Ја оставаме зад нас 2005 година, која по некои работи, кога е во прашање Македонија, можеме да ја оцениме како делумно успешна но, пред сè, како тешка и неизвесна по многу прашања. Минавме година во која економијата повторно беше најголем проблем, кој се рефлектираше како врз напредокот на целата држава, така и на секој граѓанин. Неверботеноста никако да почне да се намалува што, пак, се должи на немањето доволно инвестиции, кои би довеле до отворање нови работни места. Социјалната состојба на поголем дел од населението е загрижувачка, и покрај огромните буџетски средства, кои се одвојуваат за социјалата. Економскиот бум, кој секоја година се нававува, никако да ни се случи. Најмногу вложувања имаше во трговијата, односно во шопинг центрите, а речиси немаше никакви вложувања во производните капацитети. "Грин-филд" инвестициите (градење индустриски капацитети од темел) се непозната категорија за Македонија. Додека во околните држави сè повеќе познати странски фирми градат фабрики, искористувајќи ги можностите на тие држави, кај нас никако да најдеме формула за привлекување странски капитал, кој би се инвестирал во производство на крајни, готови производи кои, пак, носат најмногу прилив на средства, доколку се конкурентни на другите пазари. Земјоделието е во очајна состојба, иако по сите параметри треба да претставува една од носечките дејности во Македонија. И додека Европската унија повеќе од 40 проценти од својот буџет го на-

менува за земјоделието, кај нас тој процент е незначителен и нè доведува во ситуација да се прашаме - како ќе градиме конкурентно земјоделе, кога не инвестираме во него? Во изминатата година не се случи ниту долго очекуваното либерализирање на пазарот во контекст на телефонијата и Интернетот. Сè повеќе граѓани ги исклучуваат своите фиксни телефони поради високите сметки, а Интернет користат многу мал процент луѓе, што Македонија ја става на дното на листата земји кои користат Интернет. Скапите услуги се резултат на непостоенето на конкуренција, што секако е ограничувачки фактор за севкупниот економски развој. Сигурно има уште многу прашања за кои може да се пишува, како за прашањата кои 2005 година ја направија тешка, но да се осврнеме и на оние неколку позитивни примери кои, да се надеваме, во оваа 2006 година ќе ги има повеќе. Најголем дел од позитивните примери се во сферата на политичкото дејствување, а особено во насока на приближувањето кон Европската унија. Имено, предавањето на одговорите од Прашалникот на Европската комисија, што беше одлична завршена работа од страна на владините органи, како и серијата уставни и законски измени, кои беа усвоени од Парламентот, доведоа до тоа Европскиот совет на 17 декември да ѝ го додели на Македонија кандидатскиот статус за влез во Унијата, што секако беше најпозитивниот момент изминатата година за нашата земја. Сепак, по тој настан еуфоријата стивна и повторно сме во нашето секојдневие, исполнето со низа очекувања и предизвици, кои ги носи целата оваа 2006 година. А тоа што нè очекува не е ниту малку лесна работа, туку напротив, следува период кој ќе треба да покаже колку сме способни во европски манир да ја градиме сопс-

твената држава. Реформите, без исклучок, треба да продолжат со засилено темпо, особено во судството, јавната администрација, полицијата, но и во економијата и во социјалната сфера. Приближувањето на домашното законодавство до европското, односно усвојувањето и имплементирањето на европските законски регулативи кај нас, исто така, е една од главните активности во оваа година. Ако денот по утрото се познава, со воведувањето на едношалтерскиот систем на почетокот на годинава, треба да се очекува да продолжи позитивниот тренд во реализацијата на низа значајни проекти, кои би довеле до подобрување на севкупната деловна клима во државата, особено за привлекување на повеќе странски директни инвестиции. Продажбата на Електро-дистрибуцијата секако дека не може да се смета за инвестиција, како што тоа не беше ниту продажбата на Телеком (во нив инвестирале македонските граѓани), иако парите од нивната продажба би требало да се искористат за општо добро. Намерите на Владата за продажба на дел од нејзините акции во Телеком и за продажба на Електро-дистрибуција треба да бидат добро поткрепени со цврсти факти и економски аргументи, а не со пашални објаснувања дека тоа мора да се направи, зашто така сме се договориле со ММФ и слично. Ова ќе биде едно од најбурните прашања во следниот период, чиј исход ќе донесе многу спротивставени коментари и реакции. Сепак, се чини дека најзначаен настан кој би требало да ја обележи оваа 2006 година во Македонија се претстојните парламентарни избори, кои во редовен термин би требало да се одржат на есен. Сите активности во периодот кој претстои, без оглед дали се од партиите на власт или од опозицијата, ќе бидат ге-

нерално насочени кон создавање поголем рејтинг пред гласачите. Тоа веќе и се покажува изминативе денови, кога се изнаредија политичките лидери во поплавените региони, за да ја искажат својата загриженост за тамошните состојби. Допрва ќе следуваат слични претстави, иако тоа треба да им бидат секојдневни обврски, а не само тогаш кога им се потребни гласови заради освојување на власта. Значи, нè чека интересна година, која ќе биде исполнета со многу активности, особено од политичките актери, а изборите ќе покажат кои партии реално заслужуваат да останат на политичката сцена, а кои да заминат во заборав зашто, се чини, според бројот на регистрирани партии сме лидери во Европа, што и не е податок со кој треба да се гордееме. Како и да е, мора да се спомнат и некои други настани, кои значајно ќе влијаат на иднината на Македонија, а кои директно не зависат од нас самите. Имено, оваа година ќе отпочнат и преговорите за финалниот статус на Косово, кои ќе бидат напнати, неизвесни и исполнети со многу тешки составници и средби. Исходот е тешко да се предвиди, иако може да се претпостави како сè тоа би завршило. Црна Гора е пред референдум за независност, што ќе доведе до нови состојби во односите меѓу неа и Србија, но и во регионот во целост. Бугарија и Романија се пред вратите на ЕУ, но дали ќе влезат во предвидениот термин во 2007 или овој рок ќе се пролонгира поради нивната неподготвеност, ќе се знае до крајот на оваа година. Сите овие отворени прашања значајно ќе влијаат и врз нашата земја, а нашите лидери, ако имаат сенс за политика, ќе мора да ја подготват Македонија за сите можни сценарија, да не излезе потоа дека "во сред јануари нè изненадил снег".